

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ DLA GMINY KOŻUCHÓW NA LATA 2013-2021

**Dokument powstał w ramach realizacji projektu pn. „Decydujmy Razem”,
współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego
Funduszu Społecznego**

I. WSTĘP

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Kożuchów wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych oraz wyznacza kierunki działań, mających na celu poprawę sytuacji w tym zakresie. Program ten określa również kierunki działań, mające na celu wzmocnienie wspólnot obywateli oraz stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, poprzez wzmocnienie spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

Dokument ten opracowany został w ramach realizacji projektu pn. „Decydujemy Razem”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W pracach nad dokumentem uczestniczyli sołtysi, przedstawiciele rad sołeckich, pracownicy Urzędu Miejskiego w Kożuchowie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Kożuchowie, Kożuchowskiego Ośrodka Kultury i Sportu Zamek, Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Kożuchowie, placówek oświatowych, członkowie organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy gminy Kożuchów.

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych, takich jak m.in.:

- „Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015”
- „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”
- „Narodowa Strategia Spójności”
- „Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013”
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005-2013
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kożuchów na lata 2008-2013
- Strategia rozwoju Gminy Kożuchów na lata 2012-2022

oraz z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

W dokumentach tych zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno-gospodarczemu kraju, a co za tym idzie podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz instytucji i organizacji działających w ramach i na rzecz społeczności.

Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego (wyłączenia z życia społecznego) poszczególnych osób i grup społecznych. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym kraju, ponieważ ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym m.in.: osobom długotrwale bezrobotnym, niepełnosprawnym, rodzinom niezaradnym życiowo, rodzinom dysfunkcyjnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, osobom bezdomnym, uzależnionym, opuszczającym zakłady karne i placówki penitencjarne, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo, dzieciom i młodzieży wychowujących się w zastępczych formach opieki, przedstawicielom mniejszości narodowej i etnicznej.

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu zgodnie z w/w dokumentami powinny być ukierunkowane na:

- ograniczenie obszarów skrajnego ubóstwa
- rozbudowanie świadczeń wspierających aktywność
- promocję działań prospołecznych
- wspieranie różnych form aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej mieszkańców miasta, w szczególności klientów pomocy społecznej
- wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich
- zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów
- wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z podstawowymi zasadami współżycia społecznego, a w szczególności z zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności. Nakłada nacisk na aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwoleniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych. Natomiast zadaniem sił zewnętrznych (władz samorządowych) jest wspieranie i wzmacnianie tego potencjału oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi.

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Kozuchów jest niezbędnym dokumentem do realizacji projektów systemowych przez Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Jednym z narzędzi, które mogą być wykorzystane do realizacji projektu systemowego są programy aktywności lokalnej wzorowane na modelu centrum aktywności lokalnej. Model ten zakłada określony sposób działania mający na celu aktywizowanie społeczności lokalnych, poprzez budowanie poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy oraz uruchomienie na nowo zbiorowych strategii pomagania ludziom w pomaganiu sobie samym.

Podstawą prawną programu jest art. 110 ust. 10 lub art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z którym rada gminy lub rada powiatu, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

II. ANALIZA GMINY

Mocne strony:

- wodociąg w całej gminie
- sprzyjające warunki przyrodnicze do rozwoju turystyki
- aktywne stowarzyszenia, Koła gospodyń wiejskich, OSP
- świetlice socjoterapeutyczne i filie biblioteki działające na terenie wiejskim
- wzrost świadomości i wykształcenia mieszkańców
- dostęp do internetu
- korzystne warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii
- gmina otwarta na napływ ludzi z zewnątrz – dodatnie saldo migracji
- czysta przyroda
- urozmaicony krajobraz
- napływ kapitału zewnętrznego
- cenne i dobrze zachowane zabytki
- rozwój i szeroka oferta gospodarstw agroturystycznych i agrosportowych
- położenie w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych

Słabe strony:

- wysokie bezrobocie
- brak integracji stowarzyszeń
- problemy z funkcjonowaniem świetlic wiejskich
- brak funduszy na odrestaurowanie zabytków
- zamiar likwidacji szkół wiejskich
- brak animatorów kultury na obszarach wiejskich
- słabe połączenia komunikacyjne pomiędzy miastem i wioskami
- niedostateczne oświetlenie terenów wiejskich
- słaba integracja społeczeństwa
- brak ścieżek rowerowych
- nie wszystkie miejscowości posiadają boiska sportowe wraz z zapleczem
- brak zajęć popołudniowych dla młodzieży
- zagrożenie wykluczeniem społecznym najmłodszych dzieci
- brak mieszkań – szczególnie socjalnych
- brak zakładów pracy, które mogłyby wspierać działania lokalne
- brak dostatecznej ilości miejsc w przedszkolach
- brak kanalizacji na wsiach

Szanse:

- doświadczenia zdobyte w trakcie realizacji projektu Decydujmy Razem
- działalność biblioteki – zwłaszcza na terenach wiejskich
- działalność organizacji pozarządowych i stowarzyszeń

- działalność w świetlicach wiejskich i socjoterapeutycznych poprzez organizację imprez, koncertów, festynów
- pozyskiwanie środków unijnych
- działalność lokalnych liderów
- działalność zespołów śpiewaczych, rękodzielników
- wykorzystanie potencjału młodych ludzi do realizacji działań w ramach programu
- promocja gminy poprzez gospodarstwa ekologiczne, stowarzyszenia, kgw, zespoły ludowe
- wykorzystanie zasobów historyczno - kulturowych
- rozwój usług turystycznych na terenie gminy
- wykorzystanie strefy przemysłowej
- wykorzystanie potencjału dziedzictwa historycznego
- wykorzystanie świetlic wiejskich

Zagrożenia:

- bezrobocie
- brak perspektyw dla młodych ludzi
- brak środków finansowych na realizację zadań
- brak zainteresowania oraz aktywnej współpracy ze strony mieszkańców
- brak wystarczającego wsparcia z budżetu gminy
- brak zaufania i współpracy pomiędzy organizacjami
- brak chętnych do pracy społecznej
- konserwatywność ludzi na wsi
- brak zaplecza lokalowego do realizacji zadań
- brak kanalizacji na terenie wiejskim
- migracja ludzi młodych i wykształconych
- marginalizacja wsi
- likwidacja istniejących ośrodków oświaty i kultury
- wykluczenia społeczne
- rozwój patologii

III. CELE PROGRAMU

1. Cel ogólny programu

Celem nadrzędnym Programu Aktywności Lokalnej jest realizowanie polityki integracji społecznej - rozwój społeczny poprzez aktywizowanie lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i tym samym przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego m.in. poprzez organizowanie imprez, spotkań informacyjnych, kursów.

2. Cele szczegółowe

Do celów szczegółowych Programu należą m. in.:

- 1) powstanie nowych miejsc pracy,
- 2) aktywizacja bezrobotnych – szkolenia, przekwalifikowanie
- 3) organizacja ośrodka koordynującego współpracę stowarzyszeń
- 4) pobudzenie aktywności świetlic wiejskich poprzez zapewnienie animatora oraz prowadzenie świetlic przez stowarzyszenia,
- 5) organizacja imprez integrujących stowarzyszenia i mieszkańców
- 6) wymiana informacji pomiędzy urzędem a stowarzyszeniami
- 7) pomoc w celu pozyskiwania środków finansowych na działalność stowarzyszeń, remonty obiektów zabytkowych
- 8) zajęcia dla dzieci i młodzieży
- 9) spotkania dla mieszkańców, mające na celu rozwijanie zainteresowań i pasji
- 10) rozwój współpracy transgranicznej pozarządowych
- 11) propagowanie idei rozwoju ekonomii społecznej w gminie, w tym tworzenie spółdzielni socjalnych
- 12) stworzenie lokalnego funduszu grantowego na realizację inicjatyw społecznych
- 13) niwelacja „patologii” w Gminie,
- 14) zwiększanie aktywności ruchowej i sportowej dzieci i młodzieży,
- 15) wsparcie postaw obywatelskich poprzez zwiększenie kompetencji społecznych, promocję działań prospołecznych, edukację
- 16) poprawa funkcjonowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

III. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele programu realizowane będą poprzez podejmowanie następujących działań ogólnych:

- 1) promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznymi turystycznym;
- 2) promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie;
- 3) współdziałanie instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością;
- 4) wspieranie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw;
- 5) wspieranie lokalnych liderów;
- 6) umożliwienie dostępu do informacji i konsultacji;
- 7) organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, edukacyjnych i innych;
- 8) organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych;
- 9) tworzenie partnerstw i promowanie pracy w partnerstwie;
- 10) badanie potrzeb i problemów mieszkańców;
- 11) poszukiwanie alternatywnych środków na finansowanie lokalnych inicjatyw z innych źródeł

- niż dochody gminy;
- 12) stworzenie lokalnej infrastruktury dla działań obywatelskich np. ośrodka aktywizacji społecznej;
- 13) inne działania wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu.

Do kierunków priorytetowych szczegółowych należą m.in.:

1. Organizacja sekcji sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
2. Organizacja kursów gotowania, szycia, rękodzielnictwa
3. Organizacja szkoleń na temat dostępu do Internetu i komputera dla osób starszych.
4. Szkolenie instruktorów dla potrzeb gminy w kierunku:
  - a) pisania projektów,
  - b) organizowania imprez różnego typu,
  - c) opiekunów dla dzieci,
  - d) szkolenia dla rolników z zakresu księgowości,
  - e) kursy języków obcych.
5. Organizacja badań profilaktycznych.
6. Pozyskiwanie funduszy na pokrycie dojazdu na szkolenia.
7. Pozyskiwanie funduszy na utrzymanie i czystość, dbałości krzyży i figurek wiejskich.
8. Zwiększenie aktywności środowisk wiejskich, poprzez zagazowanie ich w realizację inicjatyw społecznych i wykorzystanie świetlic na wiejskie „ośrodki kultury”.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Założeniami Programu są m. in.:

- 1) otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego,
- 2) współpraca instytucji, służb społecznych, organizacji pozarządowych i sektora biznesu
- 3) angażowanie lokalnej społeczności w realizacji celów i kierunków działań
- 4) kierowanie działań w pierwszej kolejności do osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem.

V. ODBIORCY PROGRAMU- GRUPY DOCELOWE

Program skierowany jest m. in. do:

- 1) członków danej społeczności
- 2) osób z konkretnego środowiska
- 3) grup społecznych
- 4) osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 5) otoczenia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Program ma charakter otwarty i w każdym roku na podstawie analizy potrzeb i problemów

występujących w środowisku lokalnym będą uruchomiane podprogramy skierowane do konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych, m. in.:

- dzieci w wieku przedszkolnym
- dzieci ze szkół podstawowych,
- młodzieży,
- kół gospodyń wiejskich, OSP, rad sołeckich,
- seniorów,
- mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- rolników i ich domowników,
- klientów OPS,
- niepełnosprawnych
- osób samotnych
- bezrobotnych,
- nieaktywnych zawodowo,
- lokalnych liderów,
- członków stowarzyszeń i zespołów ludowych.

VI. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO PROGRAMU

W ramach programu przewiduje się zastosowanie:

- 1) środowiskowej pracy socjalnej - działania realizowane przez pracownika socjalnego, mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
- 2) instrumentów aktywnej integracji – katalog instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, które zawarte są w zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
- 3) działań o charakterze środowiskowym – inicjatywy integracyjne obejmujące między innymi; badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania i konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.
- 4) innych niezbędnych do prawidłowej realizacji założeń programu, zgodnych z przepisami prawa krajowego i Unii Europejskiej.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

Przewidywanymi efektami ogólnymi Programu są m. in.:

- 1) integracja społeczności lokalnej i grup społecznych,
- 2) zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych,
- 3) planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby społeczności lokalnych,
- 4) skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów,
- 5) podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych oraz inicjowanie nowych form i metod pracy,
- 6) wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności mieszkańców za procesy w niej zachodzące,
- 7) wzrost zaangażowania instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie podejmowania działań środowiskowych,
- 8) powstanie nowych organizacji pozarządowych,
- 9) realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności,
- 10) zwiększenie aktywności społeczności lokalnych,
- 11) zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego,
- 12) poprawa funkcjonowania osób wykluczonych społecznie,

Wśród szczegółowych efektów Programu znajdują się m. in.:

- 1) podejmowanie działań w walce z wykluczeniem społecznym,
- 2) organizacja zajęć dla dzieci w różnym wieku,
- 3) organizacja zajęć dla młodzieży, seniorów oraz innych grup społecznych,
- 4) podejmowanie działań w zakresie edukacji ekologicznej,
- 5) organizacja kursów pisania projektów unijnych i innych,
- 6) organizowanie innych kursów (np. komputerowych),
- 7) organizacja imprez integracyjnych,
- 8) pomoc dla nowo utworzonych organizacji pozarządowych,
- 9) powołanie Rady Pożytku Publicznego.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami zadań programu są:

- 1) Urząd Miejski w Kozuchowie
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozuchowie
- 3) Kluby i stowarzyszenia sportowe
- 4) Gospodarstwa agroturystyczne, przedsiębiorcy
- 5) Stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich, ochotnicze straże pożarne

- 6) Lokalni liderzy
- 7) Sołtysi, rady sołeckie
- 8) Kozuchowski Ośrodek Kultury i Sportu Zamek
- 9) zespoły ludowe
- 10) lokalni liderzy
- 11) radni
- 12) Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Kozuchowie

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja zadań programu może być finansowana m. in. z następujących źródeł:

- ze środków własnych budżetu gminy,
- budżetu powiatu, w tym Funduszu Pracy
- budżetu województwa
- dotacji z budżetu państwa,
- dotacji ze środków UE,
- Funduszu dla Organizacji Pozarządowych
- Funduszu Inicjatyw Obywatelskich
- środków PFRON
- środków organizacji pozarządowych
- prywatnych sponsorów,
- innych zewnętrznych źródeł finansowania.

X. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ocena realizacji Programu Aktywności Lokalnej Gminy Kozuchów na lata 2013 - 2021 prowadzona będzie na bieżąco przez realizatorów programu. W przypadku stwierdzenia przez nich jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami, będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach i metodach. Po zakończeniu realizacji programu aktywności lokalnej zostanie przygotowany raport końcowy podsumowujący całość podejmowanych działań. Zostanie dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz osiągniętych rezultatów.